

Nota entomològica

Aportació al coneixement de l'alimentació larvària del gènere *Stagetus* Wollaston, 1861 (Coleoptera: Ptinidae: Dorcatominae)

Amador Viñolas

Glòria Masó

Consorci del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Laboratori de Natura

Col·lecció d'Artròpodes

Passeig Picasso, s/n. 08003 Barcelona

av.rodama@gmail.com



Manuscrit rebut el març de 2014

El gènere *Stagetus* Wollaston, 1861, comprèn un nombre molt elevat d'espècies, àmpliament distribuïdes per Europa, Àsia, Àfrica i Nord-amèrica. Zahradník (2007), en el catàleg paleàrtic, menciona 44 espècies de la regió, a les quals s'han d'afegir, només de la península Ibèrica, 4 tàxons (Viñolas, 2010, 2011, 2012, 2013c) i diversos d'Àsia descrits posteriorment. En la revisió del gènere al continent africà (Viñolas & Masó, 2008), no incloent les Illes, s'estudien 24 tàxons amb moltes novetats. Nord-amèrica és l'únic lloc on el nombre d'espècies conegudes és molt reduït (Wihte, 1982).

Les dades que es tenen sobre la biologia d'aquest gran nombre d'espècies són molt pobres o bé pràcticament nul·les, ja que la gran majoria d'exemplars han estat capturats amb paranys de llum ultraviolada o bé batent la vegetació. Tal és el cas d'Espanol (1992), que en la revisió ibèrica del gènere només dona dades biològiques d'una d'elles, *S. elongatus* (Mulsant & Rey, 1861), amb la breu indicació «Observada de noche a la luz», o bé sobre una altra espècie ibèrica, descrita posteriorment, *S. ferreri* Espanol, 1995, indicant que només se sap que la sèrie típica es va recol·lectar refugiada sota escorça de *Platanus x hispanica* Mill. ex Münchh., 1770, i que altres exemplars d'aquesta espècie han estat capturats amb parany de llum. Mulsant & Rey (1854), sent molt exhaustius en les descripcions, en la fauna dels «Térédiles» de França només comenten que les espècies del gènere es poden obtenir batent arbustos i arbres. Totes les indicacions que hi ha sobre la biologia del gènere són d'aquest model.

En l'estudi sobre la biodiversitat de coleòpters de l'àrea del Tilar (serra de Prades, Tarragona), es va recollir el 23-VII-2013 un fong de la família Fomitopsiudaceae, que va ser determinat com *Fomitopsis pinicola* (Swart: Fr.) P. Karsten (Fig. 2). Aquest fong era hoste d'un *Pinus sylvestris* L. situat en un camí de la



Figura 1. Hàbitat d'un dels exemplars de *Stagetus franzi* emergits del *Fomitopsis pinicola* del Tillar, Tarragona. Escala = 1 mm.



Figura 2. *Fomitopsis pinicola* del Tillar: **a)** cara superior; **b)** cara inferior. Escala = 2 cm.

vessant est del rierol del barranc del Tillar, proper a la casa forestal (UTM de 100 × 100 m: 31TCF338778).

Al laboratori, el fong es va col·locar aïllat en una caixa de cria, i al poc temps es va observar que estava atacat per artròpodes, gràcies a l'evidència d'unes petites larves escarabeiformes i la producció de serradures (Fig. 3). D'aquest, el 15-X-2013, van emergir dos coleòpters del gènere *Stagetus*, i un cop extret el edeagus, tots dos eren mascles, van ser determinats com *Stagetus franzi* Español, 1969 (Fig. 1). El fong s'ha conservat aïllat fins a l'actualitat, i no n'ha emergit cap altre artròpode.

Estem, per tant, en presència d'una espècie micòfaga, com totes les espècies dels gèneres *Dorcatoma* Herbst, 1792, *Caenocara* C.G. Thomson, 1859 i *Mizodorcatoma* Hayashi, 1955, de la subfamília Dorcatominae (Viñolas, 2013a, b).

Agraïments

A Pere Navarro i a Ignasi Soriano, del Departament de Biologia Vegetal (Botànica), Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona, la determinació del fong. A Xavier Buqueras, director del *Paratge Natural d'Interès Nacional de Prades*, les facilitats ofertes per poder realitzar l'estudi de biodiversitat de coleòpters en l'àrea del Tillar.

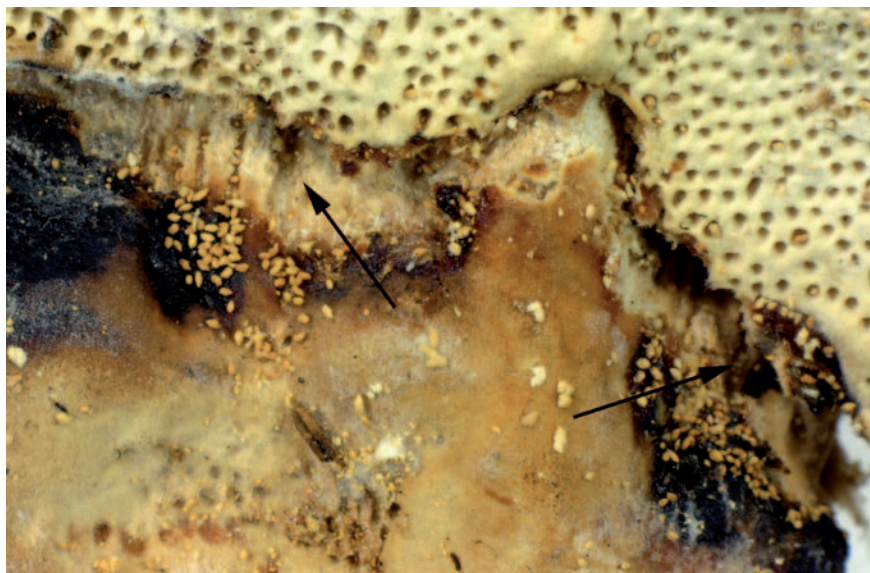


Figura 3. Zona del fong atacada per les larves de *Stagetus franzi*.

Referències bibliogràfiques

- Español, F. 1992. Coleoptera, *Anobiidae*. In: Fauna Ibérica, vol. 2, Ramos, M.A. et al. (Eds.). Museo Nacional de Ciencias Naturales. CSIC. Madrid. 195 p.
- Español, F. 1995. *Anobiidae* (Coleoptera) de la fauna ibero-marroquí, con una nueva especie de *Stagetus* Wollaston, 1861. Miscel·lània Zoològica. 17: 149-152.
- Mulsant, E.; Rey, Cl. 1854. Histoire naturelle des coléoptères de France. Térédiles. F. Savy. Paris. 391 p. + 10 pl.
- Viñolas, A. 2010. *Stagetus maciai* sp. n. de Dorcatominae de los Monegros, Aragón, Península Ibérica (Coleoptera: Ptinidae). Elytron, 24: 137-142.
- Viñolas, A. 2011. *Stagetus micoae* n. sp. del Parque Nacional de Cabañeros, Ciudad Real, España (Coleoptera: Ptinidae: Dorcatominae). Heteropterus Revista de Entomología, 11 (1): 13-19.
- Viñolas, A. 2012. *Stagetus cobosi* n. sp. de Dorcatominae d'Almeria, Península Ibérica (Coleoptera: Ptinidae). Orsis, 26: 187-192.
- Viñolas, A. 2013a. Els Dorcatominae de la península Ibèrica i illes Balears. 1a nota. Els gèneres *Caenocara* C.G. Thomson, 1859, *Calymmaderus* Solier, 1849 i *Mizodorcato* Hayashi, 1955 (Coleoptera: Ptinidae). Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural, 76 (2012): 117-132.
- Viñolas, A. 2013b. Els Dorcatominae de la península Ibèrica i illes Balears. 2a nota. El gènere *Dorcato* Herbst, 1792. (Coleoptera: Ptinidae). Orsis, 27: 7-28.
- Viñolas, A. 2013c. Els Dorcatominae de la península Ibèrica i illes Balears. 3a nota. El gènere *Stagetus* Wollaston, 1861, amb la descripció de *S. confusus* n. sp. (Coleoptera: Ptinidae). Orsis, 27: 95-121.
- Viñolas, A.; Masó, G. 2008. Revisión del género *Stagetus* Wollaston, 1861, en el África continental: descripción de n. sp. y nuevas citas para la Península Ibérica. *Falsostagetus* n. gen. y n. sp. para el África austral (Coleoptera: Anobiidae: Dorcatominae). Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural, 74 (2006): 37-80.
- Wihte, R.E. 1982. A Catalog of the Coleoptera of America North of Mexico. Family Anobiidae. Agriculture Handbook Number, 529-70. United States Department of Agriculture. Washington. 58 p. + map.
- Zahradník, P. 2007. Ptinidae (except Gibbinae and Ptininae). P. 339-362. In: Löbl, I. & Smetana, A. (Eds.). Catalogue of Palaearctic Coleoptera, vol. 4. Apollo Books. Stenstrup. 935 p.